

Warszawa, 20.I.2025r.

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

mgr. Macieja Trojanowskiego

Przedłożona do recenzji rozprawa doktorska nosi tytuł „Zarejestrowana zapadalność na nowotwory złośliwe w czasie pandemii COVID-19 w Wielkopolsce”. Rozprawa na stopień doktora w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki o zdrowiu została napisana pod kierunkiem promotora: dr hab. n. med. Witolda Kyclera w Kolegium Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu.

Temat pracy porusza dwa zagadnienia z tematów, które można przyporządkować zarówno obszarom klinicznym, jak i zdrowiu publicznemu. Zapadalność jest wskaźnikiem epidemiologicznym, stąd warto raz jeszcze podkreślić tu komponentę zdrowia publicznego, którego integralną częścią jest epidemiologia (jest to wyrażone również pozycją przedmiotu w toku kształcenia na kierunku zdrowie publiczne, którego miarą jest liczba godzin dydaktycznych dla ww. przedmiotu). Nie sposób nie wspomnieć też o wpływie wiedzy na temat zapadalności na planowanie i wdrażanie działań profilaktycznych. Nabiera to szczególnego znaczenia w kontekście rozpoczętej 1 stycznia 2025 r. polskiej prezydencji w Radzie Unii Europejskiej, gdzie jednym z priorytetów w obszarze zdrowia jest właśnie szeroko rozumiana profilaktyka. Zarówno zapadalność na nowotwory złośliwe, jak i problem zdrowotny w postaci niedawno formalnie zakończonej pandemii COVID-19, stanowią wyzwanie dla zdrowia publicznego. Jak wiadomo, przywołana pandemia pociągnęła za sobą skutki nie tylko związane stricte z samą chorobą COVID-19, ale oddziaływała także na pacjentów, cierpiących na inne choroby (również nowotwory), a także na osoby z grup podwyższonego ryzyka, w tym te, obciążone zwiększonym ryzykiem zachorowania na nowotwór. Warunki pandemiczne i związane z nimi reżimy i ograniczenia w znacznym stopniu utrudniły procesy diagnozowania i leczenia chorób takich, jak nowotwory. Stąd też niezwykle istotne jest zbadanie wpływu i relacji pomiędzy wystąpieniem pandemii, a rejestrowaniem przypadków nowotworów. Zadania tego podjął się mgr Maciej

Trojanowski w przedłożonym do oceny opracowaniu. Istota rozprawy została wyrażona trzema, jasno sformułowanymi celami (które, co trzeba podkreślić już na wczesnym etapie recenzji, należy uznać za w pełni zrealizowane) w następującym brzmieniu:

- „Analiza zarejestrowanej zapadalności na nowotwory złośliwe w Wielkopolsce w roku 2020 w stosunku do wartości oczekiwanych w podziale na:

- a. płeć,
- b. wiek w momencie rozpoznania choroby,
- c. rozpoznanie według klasyfikacji ICD-10.

- Analiza zarejestrowanej zapadalności na nowotwory złośliwe w Wielkopolsce w roku 2020 w stosunku do wartości oczekiwanych dla nowotworów skriningowych w podziale na:

- d. płeć,
- e. wiek w momencie rozpoznania choroby.

- Analiza wpływu pandemii COVID-19 na stopień zaawansowania pacjentów z rakiem piersi, leczonych w Wielkopolskim Centrum Onkologii w latach 2019-2021.”

Konstrukcja pracy została opisana w spisie treści. Układ pracy jest przejrzysty, czytelny i logiczny, choć jako niedostatek należy wskazać konstrukcję rzeczoności spisu treści nieuwzględniającą podrozdziałów, co nastręcza pewnych trudności w lekturze pracy, choćby w przypadku chęci powrotu do treści, zawartych w konkretnych podrozdziałach, których spis treści nie uwzględnił. Nie mniej jest to uwaga czysto edytorska, pozostająca bez wpływu na wartość całości opracowania. Ponieważ jednak, w moim przekonaniu, recenzja ma mieć wymiar nie tylko oceny, ale też pewnego rodzaju podpowiedzi i wskazania miejsc, w których potrzebne są zmiany, pozwalam sobie na wskazanie powyższej niezręczności (świadomie nie użyto słowa „błąd”).

Dokładnie opisana została aktywność naukowa mgr. Macieja Trojanowskiego, a w dalszej kolejności omówiono i skomentowano przedmiot badań. Pracę kończą streszczenia w języku polskim i angielskim oraz kopia artykułów, wchodzących w skład publikacji. Załączono także oświadczenia współautorów prac. Podsumowując, rozprawa zawiera wszystkie elementy, niezbędne w tego typu opracowaniach (poszerzone nawet o skany oświadczeń współautorów artykułów).

Podstawę postępowania w sprawie o nadanie stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki o zdrowiu stanowi przedłożony w ramach rozprawy cykl trzech publikacji o charakterze badawczym, opublikowanych w czasopismach z Listy Filadelfijskiej (a więc indeksowanych współczynnikiem Impact Factor) w latach 2022-2023.

Przechodząc do szczegółowego omówienia osiągnięcia- jak wspomniano wyżej stanowi- ono cykl oryginalnych publikacji pełnotekstowych, powiązanych tematycznie opublikowanych w czasopismach, posiadających punktację w systemie IF. Łączna punktacja 3 (sł. trzech) prac stanowiących podstawę niniejszego postępowania wynosi: **IF = 9.3; MEiN = 270**. W przypadku każdej z publikacji, doktorant pełni rolę pierwszego autora.

Do cyklu zaliczone zostały następujące publikacje:

- **Trojanowski, M.**, Radomyski, P., Matuszewski, K., Litwiniuk, M., Wierzchosławska, E., & Kycler, W. (2022). Impact of the COVID-19 Pandemic on Breast Cancer Stage at Diagnosis in a Regional Cancer Center in Poland between 2019 and 2021. Journal of personalized medicine, 12(9), 1486.

Impact Factor: 3.4

Punktacja MEiN: 70

W powyższej publikacji mgr Maciej Trojanowski swój wkład w badanie określił jako „zaplanowanie badania (projekt, wybór metodyki, wybór źródła danych), interpretację wyników i opracowanie wniosków z pracy, dyskusję naukową, dobór piśmiennictwa, napisanie manuskryptu, korektę i przeprowadzenie procedury wysłania do publikacji”. Wkład taki oceniam, jako znaczny, uzasadniający pierwszą pozycję wśród autorów.

- **Trojanowski, M.**, Radomyski, P., Kycler, W., & Michalek, I. M. (2023). Decrease in the number of new cancer diagnoses during the first year of the COVID-19 pandemic - cohort study of 3.5 million individuals in western Poland. Frontiers in oncology, 13, 1230289.

Impact Factor: 4.7

Punktacja MEiN: 100

W przypadku powyższej publikacji doktorant swój wkład opisuje jako: „zaplanowanie badania (projekt, wybór metodyki, wybór źródła danych), interpretację wyników i opracowanie wniosków z pracy, dyskusję naukową, dobór piśmiennictwa,

napisanie manuskryptu, korektę i przeprowadzenie procedury wysłania do publikacji. Jestem też autorem korespondencyjnym. Podobnie, jak w przypadku pierwszej z cyklu publikacji, wkład nie budzi wątpliwości, a pozycja pierwszego autora jest uzasadniona.

- **Trojanowski, M.**, Radomyski, P., Kycler, W., & Michalek, I. M. (2024). The impact of the COVID-19 pandemic on incidence gap in screen-detectable cancers: a cohort study in Greater Poland, Poland. *Reports of Practical Oncology and Radiotherapy*.

Impact Factor: 1.2

Punktacja MEiN: 100

W ostatniej z cyklu publikacji autor ocenia swój wkład następująco: „zaplanowanie badania (projekt, wybór metodyki, wybór źródła danych), interpretacja wyników i opracowanie wniosków z pracy, dyskusja naukową, dobór piśmiennictwa, napisanie manuskryptu, korektę i przeprowadzenie procedury wysłania do publikacji, oraz pełnienie funkcji autora korespondencyjnego”. Także i w tym przypadku mgr Maciej Trojanowski jest pierwszym autorem, co uzasadnia opisany zakres jego obowiązków w toku procedury publikowania, przytoczony powyżej.

W dalszej części pracy każdy z artykułów, wchodzących w skład cyklu został szczegółowo omówiony. Warto zaznaczyć, że w części przypadków wskazane zostały także słabe strony opracowań, co dowodzi dojrzałości badacza i świadomości pewnych niedostatków, związanych z dostępnością danych. Fakt ten rokuje także pozytywnie w kontekście dalszego rozwoju naukowego doktoranta.

Pojawia się tu także analiza dokładnych danych światowych, pochodzących z właściwie dobranego piśmiennictwa, oraz danych z obszaru objętego analizą w ramach niniejszej pracy doktorskiej, a więc Wielkopolski. Odniesienie danych krajowych do danych światowych stanowi dziś immanentną część procesu badawczego (szczególnie w toku dyskutowania wyników), pozwalającą na właściwą oceną skali badanych zjawisk i, co za tym idzie, wyciąganie precyzyjnych i konstruktywnych wniosków.

W ramach przedłożonej do oceny rozprawy (dokładniej w części: Przedmiot badań i komentarz) mgr Maciej Trojanowski podkreśla, iż zagadnienie wpływu pandemii COVID-19 na funkcjonowanie systemów opieki zdrowotnej na świecie jest obecnie wciąż przedmiotem wielu badań i analiz, w tym także epidemiologicznych; systemy ochrony zdrowia, czy też zdrowia publicznego nie poznały jeszcze wszystkich konsekwencji pandemii, nie tylko stricte zdrowotnych, ale też społecznych. Następnie,

przechodząc już do zagadnienia zbierania danych podkreśla, że „nowotwory złośliwe są grupą chorób, dla której w wielu krajach (w tym w Polsce) istnieją dedykowane jednostki gromadzące dane o zachorowaniach” (powołując się przy tym na stosowną literaturę o charakterze *evidence based*). Tu podkreślona zostaje też konieczność dostarczania wiarygodnych danych, jako podstawy planowania polityki zdrowotnej państwa; właściwa i dokładna ocena potrzeb zdrowotnych stanowi warunek projektowania i wdrażania odpowiednich interwencji.

Poruszone zostają tu również aspekty polityki przeciwpandemicznej, osadzone w kontekście danych Eurostatu, dotyczących wysokiej liczby nadmiarowych zgonów w Polsce, na tle średniej dla krajów Unii Europejskiej. W tym miejscu omówienia mgr Maciej Trojanowski przechodzi do przytoczenia danych literaturowych, dotyczących zapadalności na nowotwory złośliwe w Europie i pokazania ich na tle Polski. Przywołane zostają przykłady takich państw, jak Walia, Irlandia, Belgia, Dania, Szwecja, Słowenia, czy Finlandia. Jest to bardzo wartościowa część omówienia, daje bowiem możliwość porównania danych w przekroju różnych państw. Świadczy to niewątpliwie o dużej wnikliwości autora, który wyszukał poddał analizie dane z wielu krajów. W tym miejscu warto podkreślić, iż umiejętność wyszukania danych o charakterze *evidence based* (w myśli idei *evidence based medicine* i *evidence based health*), ich zestawienia i przeanalizowania jest cechą, która powinna charakteryzować wiarygodnego badacza, którą to cechę autor niniejszej rozprawy niewątpliwie posiada.

W tej części pracy wskazany zostaje także obszar, który nie został uwzględniony w przytoczonych analizach, co- zdaniem autora- stanowi podstawę do „przeprowadzenia analizy z wykorzystaniem mierników uwzględniających długoterminowe trendy, aby w dokładniejszy sposób zobrazować lukę w zapadalności związaną z pandemią.” Jest to z pewnością słuszna konstatacja.

Istotnym elementem postępowania w procedurze o nadanie stopnia naukowego jest ocena nie tylko samego osiągnięcia, ale także ocena całości dokonań naukowych i innych działalności doktoranta w obszarze swoich zainteresowań naukowych. Te działania, w przypadku mgr. Macieja Trojanowskiego, kształtują się niezwykle imponująco. Na podstawie dostarczonych dokumentów, dorobek naukowy doktoranta, wyrażony miarami parametrycznymi- punktami wynosi: **IF = 168.906; MEiN = 1.407** (uwagę zwraca tu bardzo duża dysproporcja pomiędzy punktacją osiągnięcia naukowego, stanowiącego cykl w ramach niniejszej rozprawy doktorskiej, a pozostałą częścią dorobku naukowego- nie jest to oczywiście niczym niewłaściwym- raczej

nietypowym). W rozdziale przytoczono również wybrane (w liczbie 8, sł. osiem) publikacje z lat 2019-2024 z wyłączeniem tych, stanowiących podstawę postępowania w sprawie o nadanie stopnia naukowego doktora. Są to prace pozostające w obszarze zainteresowań naukowego doktoranta, także wysoko punktowane i wartościowe z merytorycznego punktu widzenia.

Kolejnym elementem, dopełniającym osiągnięcia doktoranta jest opis ścieżki zawodowej, z uwzględnieniem wykształcenia. W tym miejscu chciałbym szczególnie mocno podkreślić, iż mgr Maciej Trojanowski jest absolwentem kierunku zdrowie publiczne (zarówno studiów pierwszego, jak i drugiego stopnia). Jego rozwój naukowy podkreśla jak duże znaczenie w kontekście polityki zdrowotnej państwa, w tym polityki zdrowia publicznego (także w kontekście tematu niniejszej rozprawy), mają absolwenci tego kierunku i ich wszechstronne kompetencje, które wciąż jeszcze wydają się być niedostatecznie wykorzystane w systemie ochrony zdrowia i nie tylko.

Doktorant posiada także duże doświadczenie międzynarodowe; w latach 2018-2020 pełnił funkcję co-opted member w ENCR Steering Committee (pol. Komitet Sterujący Europejskiej Sieci Rejestrów Nowotworów), a od 2021 jest jego pełnoprawnym członkiem, gdzie jako współautor tworzy rekomendacje dla europejskich rejestrów nowotworów. Uczestniczył lub uczestniczy w licznych projektach badawczych, pełni też funkcję recenzenta w czasopiśmie European Journal of Cancer. Jest także członkiem Polskiego Towarzystwa Medycyny Społecznej i Zdrowia Publicznego.

Z obowiązku recenzenta sygnalizuję, iż pewne uwagi można mieć do niezbyt udanej, w mojej ocenie, próby przeprowadzenia dyskusji w kontekście całości pracy, bowiem każdy z artykułów, wchodzących w skład cyklu- jako praca oryginalna- taką część zawiera. W każdym z tych artykułów, dyskusja poprowadzona jest na najwyższym poziomie, z uwzględnieniem bardzo trafnie dobranej, aktualnej literatury, co dowodzi dokładności i dużego zaangażowania autorów. Stąd też wystarczające byłoby w mojej ocenie ograniczenie się do sformułowania wniosków, co też w tej części pracy ma miejsce.

Jak wspomniano, w tej części pracy pojawiają się też wnioski. Należy podkreślić, iż zostały one zbudowane prawidłowo i nie mam do nich zastrzeżeń (podobnie, jak w przypadku dyskusji, każdy z artykułów, wchodzących w skład cyklu, zawiera trafne i wyważone konkluzje). Warto zaznaczyć, że autor niniejszej pracy uniknął dość częstego zjawiska mylenia wyników z wnioskami, które jest dość

powszechne, nawet na poziomie prac doktorskich, stąd sytuacja ta wymaga podkreślenia i zapisania in plus.

Podsumowując powyższe stwierdzam, iż rozprawa doktorska mgr. Macieja Trojanowskiego spełnia warunki stawiane rozprawom doktorskim określone w art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018r. poz. 1668 z późn. zm.), w związku z powyższym zwracam się do Rady Kolegium Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu o nadanie mgr. Maciejowi Trojanowskiemu stopnia doktora w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki o zdrowiu.

dr hab. n med. i n. o zdr.

Dominik Olejniczak